Magyar Helsinki Bizottság

Jelentés a Magyar Helsinki Bizottság 2016. február 18-i látogatásáról a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Kiskunhalasi Menekültügyi Őrzött Befogadó Központjában

A Magyar Helsinki Bizottság (továbbiakban: Bizottság) és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (továbbiakban: Hivatal) között fennálló együttműködési megállapodás alapján 2016. február 18-án a Bizottság felkereste a Hivatal Kiskunhalasi Menekültügyi Őrzött Befogadó Központját. A látogatáson a Bizottság részéről Bakonyi Anikó, dr. Iván Júlia, Gruša Matevžič és dr. Somogyvári Zoltán munkatársak vettek részt.

A látogatás célja a Kiskunhalasi MŐBEK megtekintése és működésének emberi jogi szempontú megfigyelése volt. Az együttműködési megállapodás értelmében a Bizottság megfigyelői felmérték az elhelyezésre szolgáló épületek fizikai állapotát, továbbá számos menedékkérővel folytatott személyes beszélgetés keretében információkat gyűjtöttek a bánásmódról, az elhelyezési körülményekről, a kérelmezők jogainak biztosításáról, az egészségügyi ellátásról, illetve a MŐBEK lakói és a létesítmény dolgozói közötti kapcsolatról.

1. Általános megállapítások

A Bizottság látogatásának napján 168 menedékkérőt tartottak őrizetben, köztük 9 afgán, 4 iráni, 6 szíriai és 9 iraki állampolgárt.

Dr. Mátó Róbert igazgató, valamint a rendőrség részéről a MŐBEK őrzéséért felelős Hegyesi István és a Menekültügyi Osztály vezetője, dr. Fányó Dániel példás együttműködésben segítették a Bizottság megfigyelőinek munkáját, amit ezúton is köszönünk.

A látogatás során ugyanakkor problémát okozott, hogy a fegyveres biztonsági őrök nem tartották be a látótávolságon belül, de hallótávolságon kívüli kisérés szabályát, ezzel megnehezítve a megfigyelők munkáját. Mivel a Kiskunhalasi MŐBEK konténerei közti tér, ahol a megfigyelők beszélgettek a kérelmezőkkel jól átlátható, kérjük erre a szabályra a jövőben legyenek figyelemmel. A Bizottság megfigyelői a rendőrség kérésére az ebédlőben folytattak csoportos beszélgetést, de itt is több alkalommal kérni kellett az ott szolgálatot teljesítő állomány tagjait, hogy álljanak hallótávolságon kívülre.

2. Fizikai körülmények és bánásmód

A konténerekben lévő szobákban általában három ágy és két szekrény található. Egyes szobákban jelezték a menedékkérők, hogy fáznak. A fürdőszoba és a vécé is konténerekben található. Mivel ezeket a helyiségeket az összes kérelmező használja, szükséges lenne ezek gyakoribb takarítása. Mosásra csak kézzel van lehetőség, vödrökben az udvaron, továbbá a ruhák szárítását is csak a rácsokon tudják a kérelmezők megoldani.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal biztosítson mosógépeket és szárítót a fogvatartott menedékkérőknek.

3. Jogi segítségnyújtás

Mivel a Bizottság megbízott ügyvédje nem mehet be konténerekkel körülzárt területre, ahol az ügyfelek szabadon mozoghatnak, hanem csak a kerítésen kívül fogadhatja az ügyfeleket (ahová őket rendőr kíséri), így sokan nem tudnak az ingyenes jogi segítségnyújtás lehetőségéről. A jogi segítségnyújtáshoz való hatékony hozzáférés érdekében a Bizottság képviselői megegyeztek a MŐBEK vezetőjével, hogy a Bizottság többnyelvű információs táblákat küld az létesítményt látogató ügyvéd elérhetőségével, melyet mind az ebédlőben, mind a számítógépes helyiségben kifüggesztenek. A Bizottság a látogatást követően az információs táblák megküldéséről gondoskodott.

4. Szociális segítségnyújtás és egészségügyi ellátás

Az igazgató tájékoztatása szerint összesen 4 szociális munkást és 2-3 segítőt alkalmaznak a MŐBEK-ben. Több menedékkérő egymástól függetlenül elmondta, hogy van olyan szociális munkás, akivel közös nyelv híján nem tudnak kommunikálni. Ugyanez a kommunikációs probléma jellemzi az orvossal való viszonyt is. A Kiskunhalasi MŐBEK-ben

napi 24 órás nővéri szolgálat és hétköznaponként napi egy órás orvosi szolgálat biztosítja a menedékkérők egészségügyi ellátását.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal biztosítson tolmácsolást az orvosi rendelés idejére és olyan szociális munkásokat alkalmazzon, akik beszélnek a releváns idegen nyelvek legalább egyikén.

5. Internet- és telefonhasználat, szabadidős tevékenységek és vásárlás

A fogvatartott menedékkérőknek hat számítógép áll rendelkezésékre. Az internet gyors és a menedékkérők elégedettek voltak azzal, hogy kétnaponta használhatják a gépeket egy-egy órára. A telefonhasználat az ebédlőben biztosított, ugyanakkor többen jelezték, hogy nem világosak a telefonálás szabályai, például hogy mennyi ideig beszélhet egy-egy fogvatartott.

A MŐBEK-ben egy pingpongasztal és egy televíziókészülék áll az összes fogvatartott rendelkezésére. A pingpongasztalt szívesen és sokat használják a menedékkérők. Többen jelezték ugyanakkor, hogy örülnének más sportolási lehetőségnek és programnak, mivel programok hiányában nehezen telnek a napok, ami a feszültség fokozásához is hozzájárul. Többen szívesen tanulnának magyarul.

- A menedékkérők nyelvi sokszínűsége miatt javasoljuk, hogy a Hivatal bocsásson a menedékkérők rendelkezésére még egy televíziókészüléket (így csökkenthető annak a valószínűsége, hogy a csatornaválasztás konfliktust okoz).

Többen jelezték, hogy a vásárlásnál nem értik pontosan mi mennyibe került, és mennyit vonnak le a számlájukról.

- Javasoljuk, hogy a menedékkérők kapjanak tételesen lebontott számlát minden vásárlásról.

6. Kísérő nélküli kiskorúak őrizetben

A Bizottság képviselői több, magát kiskorúnak valló menedékkérővel találkoztak a kiskunhalasi MŐBEK-ben. Annak ellenére, hogy a menedékkérők ezt már korábban jelezték a Hivatalnak írásban, a látogatás napjáig nem történt intézkedés az ügyükben.

- Javasoljuk, hogy a kiskorúak jogellenes őrizetének elkerülése érdekében a Hivatal a lehető legrövidebb időn belül rendeljen ki orvos szakértőt, és szabadítsa a szakértő által is kiskorúnak minősített kérelmezőket.

Budapest, 2016. március 23.